

PEDAGOGIK MAHORAT

5
2024

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

5-son (2024-yil, may)

Jurnal 2001-yildan chiqa boshlagan

Buxoro – 2024

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

2024, № 5

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi OAK Rayosatining 2016-yil 29-dekabrda qarori bilan **pedagogika** va **psixologiya** fanlari bo‘yicha dissertatsiya ishlari natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo‘lgan zaruriy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Jurnal 2001-yilda tashkil etilgan.

Jurnal 1 yilda 12 marta chiqadi.

Jurnal O‘zbekiston matbuot va axborot agentligi Buxoro viloyat matbuot va axborot boshqarmasi tomonidan 2016-yil 22-fevral № 05-072-sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Muassis: Buxoro davlat universiteti

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi, Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko‘chasi, 11-uy
Elektron manzil: nashriyot_buxdu@buxdu.uz

TAHRIR HAY‘ATI:

Bosh muharrir: Adizov Baxtiyor Rahmonovich – pedagogika fanlari doktori, professor

Mas’ul kotib: Sayfullayeva Nigora Zakiraliyevna – pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)

Xamidov Obidjon Xafizovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Begimqulov Uzoqboy Shoyimqulovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Navro‘z-zoda Baxtiyor Nigmatovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ibragimov Xolboy Ibragimovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Rasulov To‘lqin Husenovich, fizika-matematika fanlari doktori (DSc), professor

Yanakiyeva Yelka Kirilova, pedagogika fanlari doktori, professor (N. Rilski nomidagi Janubiy-G‘arbiy Universitet, Bolgariya)

Andriyenko Yelena Vasilyevna pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va texnologiya ta’limi instituti, Novosibirsk, Rossiya)

Romm Tatyana Aleksandrovna pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta’lim instituti, Novosibirsk, Rossiya)

Chudakova Vera Petrovna, psixologiya fanlari nomzodi (Ukraina pedagogika fanlari milliy akademiyasi, Ukraina)

Hamroyev Alijon Ro‘ziqulovich – pedagogika fanlari doktori (DSc), professor

Qahhorov Siddiq Qahhorovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Mahmudova Muyassar, pedagogika fanlari doktori, professor

Kozlov Vladimir Vasilyevich, psixologiya fanlari doktori, professor (Yaroslavl davlat universiteti, Rossiya)

Tadjixodjayev Zokirxo‘ja Abdusattorovich, texnika fanlari doktori, professor

Amonov Muxtor Raxmatovich, texnika fanlari doktori, professor

O‘rayeva Darmonoy Saidjonovna, filologiya fanlari doktori, professor

Durdiyev Durdimurod Qalandarovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

Mahmudov Nosir Mahmudovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Olimov Shirinboy Sharofovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Chariyev Irgash To‘rayevich, pedagogika fanlari doktori, professor

Qiyamov Nishon Sodiqovich, pedagogika fanlari doktori (DSc), professor

Shomirzayev Maxmatmurod Xuramovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Ro‘ziyeva Dilnoza Isomjonovna, pedagogika fanlari doktori, professor

Qurbonova Gulnoz Negmatovna, pedagogika fanlari doktori (DSc)

To‘xsanov Qahramon Rahimboyevich, filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Nazarov Akmal Mardonovich, psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Dilova Nargiza Gaybullayevna, pedagogika fanlari doktori (DSc), professor

Jumayev Rustam G‘aniyevich, siyosiy fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nurulloev Firuz No‘monjonovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)

Navruz-Zoda Layli Baxtiyorovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Fayziyeva Umida Asadovna, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Xalikova Umida Mirovna, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ МАСТЕРСТВО

Научно-теоретический и методический журнал

№ 5, 2024

Решением Высшей аттестационной комиссии при Кабинете Министров Республики Узбекистан от 29 декабря 2016 года журнал включён в перечень изданий, рекомендованных для публикации научных результатов статей по направлениям «Педагогика» и «Психология».

Журнал основан в 2001 году.

Журнал выходит 12 раз в год.

Журнал зарегистрирован Бухарским управлением агентства по печати и массовой коммуникации Узбекистана.

Свидетельство о регистрации средства массовой информации № 05-072 от 22 февраля 2016 г.

Учредитель: Бухарский государственный университет

Адрес редакции: 200117, Узбекистан, г. Бухара, ул. Мухаммад Икбол, 11.

E-mail: nashriyot_buxdu@buxdu.uz

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Главный редактор: Адизов Бахтиёр Рахманович – доктор педагогических наук, профессор

Ответственный редактор: Сайфуллаева Нигора Закиралиевна – доктор философии педагогических наук (PhD)

Хамидов Обиджон Хафизович, доктор экономических наук

Бегимкулов Узакбай Шаимкулович, доктор педагогических наук, профессор

Навруз-заде Бахтиёр Нигматович, доктор экономических наук, профессор

Ибрагимов Холбой Ибрагимович, доктор педагогических наук, профессор

Расулов Тулкин Хусенович, доктор физико-математических наук, профессор

Янакиева Елка Кирилова, доктор педагогических наук, профессор (Болгария)

Андрюченко Елена Васильевна (Институт физико-математического, информационного и технологического образования НГПУ, Новосибирск, Россия)

Ромм Татьяна Александровна (Институт истории, гуманитарного, социального образования ФГБОУ ВО НГПУ, Новосибирск, Россия)

Чудакова Вера Петровна, кандидат психологических наук (Национальная академия педагогических наук Украины, Украина)

Хамроев Алижон Рузикулович, доктор педагогических наук (DSc), профессор

Каххаров Сиддик Каххарович, доктор педагогических наук, профессор

Махмудова Муяссар, доктор педагогических наук, профессор

Козлов Владимир Васильевич, доктор психологических наук, профессор (Ярославль, Россия)

Таджиходжаев Закирходжа Абдусаттарович, доктор технических наук, профессор

Аманов Мухтор Рахматович, доктор технических наук, профессор

Ураева Дармоний Саиджановна, доктор филологических наук, профессор

Дурдиев Дурдимурод Каландарович, доктор физико-математических наук, профессор

Махмудов Насыр Махмудович, доктор экономических наук, профессор

Олимов Ширинбой Шарофович, доктор педагогических наук, профессор

Чариев Иргаш Тураевич, доктор педагогических наук, профессор

Киямов Нишон Содикович, доктор педагогических наук, профессор

Шомирзаев Махматмурод Хурамович, доктор педагогических наук, профессор

Рузиева Дилноза Исомжоновна, доктор педагогических наук, профессор

Курбонова Гулноз Негматовна, доктор педагогических наук (DSc), профессор

Тухсанов Кахрамон Рахимбоевич, доктор филологических наук (DSc), профессор

Назаров Акмал Мардонович, доктор психологических наук (DSc), профессор

Дилова Наргиза Гайбуллаевна, доктор педагогических наук (DSc), профессор

Жумаев Рустам Ганиевич, доктор философии политических наук (PhD), доцент

Нуруллоев Фируз Нумонжонович, доктор философии педагогических наук (PhD)

Навруз-заде Лайли Бахтиёровна, доктор философии экономических наук (PhD), доцент

Файзиева Умида Асадовна, доктор философии педагогических наук (PhD), доцент

Халикова Умида Мировна, доктор философии педагогических наук (PhD), доцент

PEDAGOGICAL SKILLS

The scientific-theoretical and methodical journal

№ 5, 2024

By the decision of the Higher Attestation Commission under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan dated December 29, 2016, the journal was included in the list of publications recommended for publishing scientific results of articles in the areas of «Pedagogy» and «Psychology».

The journal was founded in 2001.

The journal is published 12 times a year.

The journal is registered by the Bukhara Department of the Agency for Press and Mass Communication of Uzbekistan.

The certificate of registration of mass media № 05-072 of 22 February 2016

Founder: Bukhara State University

Publish house: 200117, Uzbekistan, Bukhara, Muhammad Ikbol Str., 11.

E-mail: nashriyot_buxdu@buxdu.uz

EDITORIAL BOARD:

Chief Editor: Pedagogical Sciences of Pedagogy, Prof. Bakhtiyor R. Adizov.

Editor: Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Nigora Z. Sayfullaeva

Doctor of Economics Sciences Prof. Obidjon X. Xamidov

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Uzokboy Sh. Begimkulov

Doctor of Economics Sciences, Prof. Bakhtiyor N. Navruz-zade

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Holboy I.Ibragimov

Doctor of Physical and Mathematical Sciences (DSc), Prof. Tulkin Kh. Rasulov

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Yelka K. Yanakieva (Bulgaria)

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Andrienko Yelena Vasilyevna (Russia)

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Romm Tatyana Aleksandrovna (Russia)

Candidate of Psychology, Vera P. Chudakova (Kiev, Ukraina)

Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Prof. Alijon R. Hamroev

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Siddik K. Kahhorov

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof.M.Mahmudova

Doctor of Psychology, Prof. Vladimir V. Kozlov (Yaroslavl, Russia)

Doctor of Technical sciences, Prof. Zakirkhodja A. Tadjikhodjaev

Doctor of Technical sciences, Prof. Mukhtor R.Amanov

Doctor of Philology, Prof. Darmon S. Uraeva

Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Prof. Durdimurod K. Durdiev

Doctor of Economics, Prof. Nasir N. Mahmudov

Doctor of Pedagogical Science, Prof. Shirinboy Sh. Olimov

Doctor of Pedagogical Science, Prof. Irgash T. Chariev

Doctor of Pedagogical Science, Prof. Nishon S. Kiyamov

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Maxmatmurod X. Shomirzaev

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Dilnoza I. Ruzieva

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Gulnoz N. Qurbonova

Doctor of Philology, Prof. Qahramon R.Tuxsanov

Doctor of Psychology, Prof. Akmal M. Nazarov

Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Prof. Nargiza G. Dilova

PhD in Political Sciences, Doc. Rustam G.Jumaev

PhD in Pedagogical Sciences, Firuz N. Nurulloev

PhD in Economics Sciences, Doc. Layli B. Navruz-zade

PhD in Pedagogical Sciences, Doc. Umida A. Fayzieva

PhD in Pedagogical Sciences, Doc.Umida M. Khalikova

MUNDARIJA

№	Familiya I.Sh.	Mavzu	Bet
SAN’ATI			
1.	<i>ABDURAUPOV Muhammad Rajabboy o’g’li, QARAXONOVA Sarvinoz Alisherovna</i>	Migren kasalligini davolashda musiqiy terapiyaning ahamiyati	7
2.	<i>BEKMIRZAYEVA Shahlo Abdurasul qizi, FAYZULLAYEV Ermat Majidovich</i>	Milliy musiqa san’atining yoshlar ma’naviy-madaniyatini shakllantirishda tutgan o’rni	11
3.	<i>DALIYEVA Matluba Haydarovna, FAYZULLAYEV Ermat Majidovich</i>	O’zbek xalq qo’shiqlari vositasida o’quvchilarni ma’naviy-axloqiy shakllantirishning amaliy imkoniyatlari	16
4.	<i>NE’MATULLAYEVA Sarvinoz Xushvaxt qizi</i>	Art-terapiyani qo’llashning ahamiyati	21
5.	<i>FAYZULLAYEV Ermat Majidovich, MAJIDOV Dilshod Shermat o’g’li</i>	Musiqa ta’limi va tarbiyasida o’zbek milliy kuy qo’shiqlarimiz imkoniyatlaridan foydalanish	25
6.	<i>RAHMATOVA Maftuna To’yevna</i>	Tumanlarda yosh tomoshabinlar teatri tashkil etilishining ahamiyati	30
7.	<i>SADIROV Bobirjon Minavar o’g’li, FAYZULLAYEV Ermat Majidovich</i>	Zaif ko’ruvchi va ko’zi ojiz o’quvchi yoshlarning musiqiy savodini shakllantirish texnologiyalari	35
8.	<i>O’RINOV Shamshod Komilovich, NEGMATOVA Sevinch Jahongir qizi</i>	Nomoddiy madaniy meros muhofazasida o’zbekiston siyosati: islohot va istiqbol	39
TA’LIM MENEJMENTI			
9.	<i>ГАНИЕВА Гулрух Валижон кизи</i>	Современный инструментальный контроля и оценки достижений стандартов образования	44
10.	<i>ИСЛАМОВА Зулфия Рустевановна</i>	Этапы развития инновационной образовательной деятельности	49
11.	<i>ЭРГАШЕВА Одина Хасан кизи</i>	Особенности методической подготовки будущих учителей начальных классов к использованию программы оценки pupils	53
ILG’OR PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR			
12.	<i>ALIQULOV Shukurullo Fayzullo o’g’li</i>	Multimedia texnologiyalari vositasida talabalarning kasbiy kommunikativ kompetentligini shakllantirish metodikasi	57
13.	<i>BEKNAZAROVA Dilafruz Amirovna</i>	Kompyuter vositasida talabalarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish texnologiyalari	61
14.	<i>HAMDAMOVA Nozima Muqimovna</i>	Bo’lajak texnologiya o’qituvchilarining kompetentligini rivojlantirishda web platforamalardan foydalanish	67
15.	<i>RAXMATOV A’zam Ashur o’g’li</i>	Loyihalash texnologiyasini konstruksiyalash orqali o’quvchilar bilimini rivojlantirish	72
16.	<i>SAYFULLAYEVA Dilafro’z Axmadovna</i>	Oliy ta’lim muassasalarida majburiy fanlarni o’qitishda mustaqil harakatga va faoliyatga yo’naltirilgan texnologiyalardan foydalanish	78
17.	<i>САЛИМОВА Сарвиноз Фарходовна</i>	Ўқув мақсадлари таксономияси асосида тузилган ностандарт тестлар квалометрик баҳолаш методи сифатида	84

NOMODDIY MADANIY MEROS MUHOFAZASIDA O‘ZBEKISTON SIYOSATI: ISLOHOT VA ISTIQBOL

O‘rinov Shamshod Komilovich,

Buxoro davlat universiteti, Musiqa ijrochiligi va madaniyat kafedrasida o‘qituvchisi

Negmatova Sevinch Jahongir qizi,

Madaniyat va san’at muassalalarini tashkil etish hamda

boshqarish ta’lim yo‘nalishi 4-bosqich talabasi

Makzur maqolada nomoddiy madaniy meros muhofazasini yuritishda mamlakatimizda amalga oshirilayotgan izchil ishlar, soha rivojini ta’minlash maqsadida qonun osti hujjatlar qabul qilinishi to‘g‘risida so‘z boradi. Bundan tashqari nomoddiy madaniy merosni xalqimiz hayotining ajralmas qismi hamda ajdodlardan avlodlarga o‘tib kelayotgan buyuk meros sifatida qarab uni asrab-avaylash, targ‘ib qilish va yoshlarimiz ongida yo‘qolib borayotgan milliy madaniyatimizga bo‘lgan hurmat va ehtiromni oshirish maqsadida hukumatimiz tomonidan amalga oshirilayotgan jadal islohotlar haqida bayon etiladi.

***Kalit so‘zlar:** Nomoddiy madaniy meros, YUNESKO, yoshlar, milliy o‘zlik, islohot, Konvensiya, Davlat dasturi, globallashuv.*

ПОД ОХРАНОЙ НЕМАТЕРИАЛЬНОГО КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ ПОЛИТИКА УЗБЕКИСТАНА: РЕФОРМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

В статье говорится о последовательной работе, проводимой в нашей стране в области охраны нематериального культурного наследия, о принятии подзаконных актов в целях обеспечения развития отрасли. Кроме того, будет рассказано об ускоренных реформах, проводимых нашим правительством с целью сохранения, пропаганды нематериального культурного наследия как неотъемлемой части жизни нашего народа и великого наследия, передаваемого от предков к потомкам, а также повышения уважения и уважения к национальной культуре, которая исчезает в сознании нашей молодежи..

***Ключевые слова:** Нематериальное культурное наследие, ЮНЕСКО, молодежь, национальная идентичность, реформы, конвенция, государственная программа, глобализация*

IN THE PROTECTION OF INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE POLICY OF UZBEKISTAN: REFORM AND PERSPECTIVE

The article talks about the consistent work carried out in our country in maintaining the protection of intangible cultural heritage, the adoption of documents under the law in order to ensure the development of the sphere. In addition, intangible cultural heritage is described as an integral part of the life of our people and the rapid reforms carried out by our government in order to preserve, promote it and raise respect and respect for our national culture, which is disappearing in the minds of our young people, depending on the great heritage passed down from ancestors to generations..

***Key words:** Intangible cultural heritage, UNESCO, Youth, national identity, reform, Convention, state program, globalization*

Har bir xalqning nomoddiy madaniy merosi shu xalqning o‘zligini ifodalaydi. Nomoddiy madaniy merosni saqlab kelgusi avlodga qoldirish barqaror taraqqiyot asosida shakllanadi. Chunki har bir xalqning nomoddiy madaniy merosi barqaror taraqqiyotga xizmat qilishi mumkin. Nomoddiy madaniy merosni o‘rganish masalalarini ta’lim tizimiga singdirish muhim tarbiyaviy ahamiyatga ega. Chunki nomoddiy madaniy meros yoshlarimizning azaliy qadriyatlarining asl mohiyatini tushunishga yordam beradi. O‘zligini yo‘qotgan xalq tanazzulga yuz tutadi. Milliy o‘zlikni anglash millat taraqqiyotining poydevoridir. O‘zlikni anglash "Milliy o‘zlikni anglash" va nihoyat "Umumbashariy o‘zlikni anglash" tushunchalari bir-biridan ayri emas, balki bir-biri bilan uzviy aloqador, bir-birini taqozo etadi. Milliy o‘zlik avvalo xalqimizning asrlar davomida shakllanib kelayotgan milliy madaniyati va san’atida o‘z aksini topadi. Ma’lumki, har bir xalqning madaniyati, nomoddiy merosi o‘sha xalqning o‘zligini ifodalaydi. Ana shu o‘ziga xos nomoddiy meros namunalari bilan har biri alohida ajralib turadi va boshqalar ham ana o‘sha o‘ziga xoslik sabab ham ularni taniydi, biladi. Xususan, biz o‘zbek xalqini ham chet xalqlar o‘ziga xos madaniyatimiz, asrlar osha davom etib kelayotgan va o‘tmishimizdan so‘zlaydigan dostonlarimiz-u, maqomlarimizdan bilishadi. Milliy kiyim

va milliy taomlarimizdan tanishadi va qiziqishadi. Bu kabi madaniy meros namunalari albatta hurmat qilinishi kerak. Shuningdek nomoddiy madaniy merosning muhofaza qilinishi, saqlanishi va kelgusi avlodlarga yetkazilishi barqaror taraqqiyotga o'z hissasini qo'shishi ham kundek ravshan. Chunki, biror xalqning nomoddiy madaniy merosida barqaror taraqqiyotga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan omil yo'q va bu meros to'alaligicha taraqqiyotga xizmat qiladi. Har bitta xalqning nomoddiy madaniy merosi shu xalqning o'zligini ifodalaydi va u albatta hurmat qilinishi kerak. Nomoddiy madaniy merosning muhofaza qilinishi, saqlanishi va kelgusi avlodlarga yetkazilishi barqaror taraqqiyotga ijobiy ta'sirini ko'rsatadi. Globallashuv jarayonida moddiy o'zgarishlar bilan bir qatorda ma'naviy sohada yuz berayotgan yo'qotishlar ko'p vaqtdan buyon dunyo hamjamiyatidagi ilg'or kishilarni tashvishga solib kelayotgan bo'lsada, dunyo miqyosida bunday yo'qotishlarni oldini olish va tegishli choralar ko'rish masalasiga alohida e'tibor berilmoqda. *Mamlakatimizda nomoddiy madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish uni xalqimiz tomonidan hurmat qilinishi, asrab avaylanishi va kelgusi avlodga yetib borishini ta'minlash maqsadida bir qancha qonun va hukumat qarorlari chiqarilgan. Jumladan, O'zbekiston Respublikasining “Madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish va ulardan foydalanish to'g'risida”gi Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2010-yil 7-oktabrdagi “2010 – 2020-yillarda nomoddiy madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish, asrash, targ'ib qilish va ulardan foydalanish Davlat dasturini tasdiqlash to'g'risida”gi 222-son qarori va Vazirlar Mahkamasining 2011-yil 23-fevraldagi “Nomoddiy madaniy meros muhofazasiga oid normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida”gi 47-sonli qarorlari tasdiqlangan.*

Bugungi kunda, O'zbekiston nomoddiy madaniy merosining YUNESKO ro'yxatiga kiritish va ularni jahon hamjamiyatiga tanitish bo'yicha bir qancha ishlar olib borilmoqda, jumladan, Marokash davlatining Rabot shahrida bo'lib o'tgan Nomoddiy madaniy merosni muhofaza qilish bo'yicha hukumatlararo qo'mitaning 17-sessiyasida ikkita birinchi «Ipakchilik va to'quv uchun an'anaviy ipak ishlab chiqarish» nomli va Ikkinchi nominatsiya «Xo'ja Nasriddin haqidagi latifalarni takrorlash an'analari» ko'pmillatli element Insoniyatning nomoddiy madaniy merosi reprezentativ ro'yxatiga kiritildi.

Davlatimiz rahbari boshchiliklarida mamlakatimizning boy nomoddiy madaniy merosini muhofaza qilish va uni ko'paytirish yo'lida tizimli ishlar olib borilmoqda. Urf-odat an'analari bizning YUNESKO ro'yxatidan joy olishi buning yaqqol dalilidir.

Hozirgi kunda Insoniyat nomoddiy madaniy merosi Reprezentativ ro'yxatiga O'zbekiston tavsiyanomalariga binoan 12 ta ob'ekt kiritilgan. Bular;

- 1)Boysun madaniy muhiti.(2008-yil)
 - 2)Shashmaqom.(Tojikiston bilan birgalikda 2008-yil)
 - 3)Katta ashula.(2009-yil)
 - 4)Navro'z.(Ozarbayjon,Hindiston,Eron,Qirg'iziston,Pokiston va Turkiya bilan birgalikda,2009-yil mazkur davlatlarga Tojikiston,Afg'oniston,Iroq,Qozog'iston va Turkmaniston bilan birgalikda yangillangan tarkibda 2016-yil)
 - 5)Askiya(2014-yil)
 - 6)Palov madaniyati va an'analari.(2016-yil)
 - 7)Marg'ilon hunarmandchilik markazining atlas va adrasni an'anaviy usulda ishlab chiqarish amaliyoti.(2017-yil)
 - 8)Xorazm raqsi_lazgi(2018_yil)
 - 9)Miniatur san'ati(Ozarbayjon,Turkiya va Eron Bilan birgalikda 2020-yil)
 - 10)Baxshichilik san'ati(2021-yil)
 - 11)Ipakchilik va an'anaviy to'qimachilik uchun ipak ishlab chiqarish.(Afg'oniston, Ozarbayjon, Eron, Turkiya, Tojikiston va turkmaniston bilan birgalikda 2022-yil)
 - 12)Xo'ja Nasriddin haqidagi an'anaviy hikoyalar va latifalar.(2022-yil)
- Yuqorida nomlari keltirilgan obyektlar quyidagi sohalarda namoyon bo'ladi;
- a) o'zlikni namoyon etishning og'zaki an'analari va shakllari, shu jumladan, ayni paytda til - nomoddiy madaniy merosni aks ettiruvchi omil sifatida;
 - b) ijro san'atida;
 - c) jamiyatning urf-odatlari, marosimlari, bayramlari;
 - d) tabiat va koinotga oid bilim va urf-odatlar yig'indisi;
 - e) an'anaviy hunarmandchilik bilan bog'liq bilim va ko'nikmalar.

Vazirlar Mahkamasining 2011 yil 23 fevraldagi 47-sonli qarori bilan “Nomoddiy madaniy meros obektlarining ro'yxatini yuritish to'g'risidagi nizom” tasdiqlangan va shu asosda mamlakatimizda 4 xil ro'yxat yuritilmoqda.

1. Insoniyat nomoddiy madaniy merosining Rerezentativ ro'yxatiga tavsiya etilayotgan obektlar ro'yxati.
2. Zudlik bilan muhofaza ostiga olinishi lozim bo'lgan nomoddiy madaniy meros obektlarining ro'yxati.

3. Nomoddiy madaniy meros obektlarining milliy ro'yxati.

4. Nomoddiy madaniy meros obektlarining mahalliy ro'yxati.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2011-yil 23-fevraldagi 47-sonli “Nomoddiy madaniy meros muhofazasiga oid normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash” to'g'risida Qaror ham qabul qilingan bo'lib unga ko'ra, Nomoddiy madaniy meros ob'ektlarini ro'yxatini yuritish to'g'risidagi Nizom, Nomoddiy madaniy meros obektlarining tarixiy-madaniy ekspertizadan o'tkazish tartibi to'g'risidagi Nizom tasdiqlangan bo'lib nomoddiy madaniy meros sohasidagi huquqiy baza yanada mustahkamlandi. Nomoddiy madaniy meros ro'yxatini yuritish to'g'risidagi Nizom nomoddiy madaniy meros obyektlarining ro'yxatini yuritish qoidalarini belgilaydi. Nomoddiy madaniy meros obyektlarining ro'yxatini yuritishga quyidagilar kiradi:

nomoddiy madaniy meros obyektini indentifikatsiya qilish;

tegishli nomoddiy madaniy meros obyektlarining tarmoqlari, yo'nalishlari, janrlari va uslublarini tasniflash;

nomoddiy madaniy meros obyektlarini doimiy ravishda tiklovchi shaxslarni, guruhlarni ko'rsatish;

ma'lumotlarni tizimga solish, saqlash va yangilab borish;

nomoddiy madaniy meros obyektlarining sifat holatini aniqlash va uning natijalari bo'yicha hisobotlar tuzish. Shuningdek, Nizomda madaniy-tarixiy qimmatga ega bo'lgan obyektlarni Nomoddiy madaniy meros obyektlari ro'yxatiga kiritish O'zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi tomonidan mahalliy davlat hokimiyat organlari shuningdek, yuridik va jismoniy shaxslarning takliflari asosida amalga oshirishi ham belgilab qo'yilgan. Ro'yxat O'zbekiston Respublikasi Madaniyat Vazirligining Respublika madaniyat muassasalari faoliyatini tashkil etish ilmiy-metodika Markazi tomonidan yuritiladi. Nomoddiy madaniy meros obyektlarining ro'yxatiga quyidagi ma'lumotlar kiritiladi:

- obyektning ro'yxatdagi tartib raqami;

- obyektning nomi;

- obyektning ro'yxatga kiritish bo'yicha taklif kiritgan yuridik va jismoniy shaxslar;

- obyekt mavjud hudud (yoki hududlar)ning nomlanishi;

- obyekt namoyon etayotgan soha;

- obyektning o'zida saqlovchilarning nomi va manzili;

- obyektning maqsadli vazifasi;

- obyekt yuzasidan tarixiy ma'lumotlar;

- obyektning hozirgi kundagi ahvoli;

- obyekt xususiyatidan kelib chiqib boshqa ma'lumotlar.

O'zbekiston Respublikasida jamiyatning barcha sohasi borki, ular taraqqiyoti birinchi navbatda O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida kafolatlab qo'yilgan. Jumladan, boshqa sohalar kabi madaniyat sohasida amalga oshirilishi lozim bo'lgan islohotlar birinchi galda mazkur asosiy qonunimizga tayanadi. Xususan, nomoddiy madaniy meros masalasida ham ayni shu tendensiya mavjud. Jumladan, Konstitutsiyaning Mamlakatimizda milliy madaniyatni, xususan nomoddiy madaniy merosni muhofaza qilish, rivojlantirish va uning ahamiyatini targ'ib etishga alohida e'tibor berilmoqda. Fuqarolar O'zbekiston xalqining tarixiy, ma'naviy, madaniy, ilmiy va tabiiy merosini asrabavaylashi shart. Tarixiy, ma'naviy, madaniy, ilmiy va tabiiy meros davlat tomonidan muhofaza qilinadi. Ushbu satrlardan ko'rinib turibdiki jamiyat uchun muhim hisoblangan milliy madaniyatimiz hech qachon e'tibordan chetda qolmaydi. Hukumatimiz tomonidan sohani rivojlantirish uchun qator chora tadbirlar hozirgi kunda ham tizimli ravishda yo'lga qo'yilmoqda. Nomoddiy madaniy meros sohasidagi asosiy umumjahon e'tirof etgan hujjat bu YUNESKO tomonidan qabul qilingan “Nomoddiy madaniy merosni muhofaza qilish” to'g'risidagi Konvensiya. Ushbu Konvensiya xalqaro darajada umume'tirof etiladigan nomoddiy madaniy meros sohasidagi asosiy xalqaro hujjat hisoblanadi. Konvensiya 9 ta bo'lim 40 ta moddadan iborat bo'lib, Konvensiyaning qabul qilish zarurati ifodalangan bandlarda “globallashuv va ijtimoiy o'zgarishlar jarayoni hamjamiyatlar o'rtasida o'zaro muloqot o'rnatish uchun qulay zamin yaratish” maqsadi, “murosasizlikning kelib chiqishi, degradatsiyalanishning jiddiy tahdid manbai bo'lishi”, shuningdek, “nomoddiy madaniy merosni saqlash bo'yicha mablag'larning yetishmasligi oqibatida uning yo'qolib ketish va buzilib ketish xavfi” mavjudligi ta'kidlanadi. Shu munosabat bilan “insoniyatning nomoddiy madaniy merosni muhofaza etish yo'lidagi umumiy intilishlarini, say-harakatlarini va bu boradagi umumiy xavotir” ham e'tirof etiladi. Xalqaro hujjatning qabul qilinishida muhim bir qoida bor. Unga ko'ra, xalqaro hujjatning qabul qilayotgan

davlatlarning qonunchiligi qabul qilinayotgan xalqaro hujjat talablariga moslashtirishi shart. Aslida Konvensiyani ratifikatsiya qilish ishlari yurtimizda 2005-yilda boshlangan edi. Konvensiya har tomonlama oʻrganib chiqilishi natijasida tegishli takliflar tayyorlanib, Vazirlar Mahkamasi orqali Oliy Majlisga kiritildi va buning oqibatida 2007 yil dekabr oyida “Nomoddiy madaniy merosni muhofaza qilish” Konvensiyasi ratifikatsiya qilindi. Ratifikatsiya hujjatlari taqdim etilgandan keyin, yaʼni 2008 yil 29 apreldan boshlab Oʻzbekiston Respublikasi ushbu Konvensiyaning ishtirokchi-davlatiga aylandi. YUNESKO tomonidan 2003 yil 17 oktyabrda «Nomoddiy madaniy merosni muhofaza qilish» toʻgʻrisidagi Konvensiya, 2005 yil 20 oktyabrda esa «Madaniy ifoda shakllarining turfa xilligini muhofaza qilish va qoʻllab-quvvatlash» toʻgʻrisida Konvensiyaning qabul qilinishi ushbu iboraning toʻlaonli isteʼmolga kirib kelish jarayonini yanada mukammallashtirdi. Konvensiyadan oldin ham keyin ham ushbu sohaga oid hukumatimiz tomonidan turli chora-tadbirlar va dasturlar ishlab chiqildi. Nomoddiy madaniy merosni hayotiylikini taʼminlash, shu bilan birga uni identifikatsiyalash, hujjatlashtirish, tadqiq qilish, saqlash, himoya qilish, ommalashtirish, uning jamiyat hayotidagi rolini oshirish maqsadida Davlat dasturi ishlab chiqildi. 2010 yil fevral oyida Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining nomoddiy madaniy merosni muhofazasiga bagʻishlangan Davlat dasturini ishlab chiqish boʻyicha maxsus Farmoyishi eʼlon qilindi va 2010 yilning 7 oktabrida Vazirlar Mahkamasining “2010-2020 yillarda nomoddiy madaniy meros obektlarini muhofaza qilish, asrash, targʻib qilish va ulardan foydalanish Davlat dasturini tasdiqlash toʻrisida”gi 222-sonli qarori qabul qilindi. Nomoddiy madaniy merosni milliy darajada tashkil etish maqsadida 2010 yil 7 oktabrda Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining maxsus qarori eʼlon qilindi va ushbu qaror bilan “2010-2020 yillarda nomoddiy madaniy meros obektlarini muhofaza qilish, asrash, targʻib qilish va ulardan foydalanish Davlat dasturi” tasdiqlandi.

Davlat dasturi 9 boʻlimdan tashkil topgan. Boʻlimlar quyidagicha nomlanadi:

I. Nomoddiy madaniy merosni saqlash, muhofaza qilish va kelajak avlodga yetkazishga qaratilgan normativ-huquqiy bazani hamda maʼmuriy boshqaruv tizimini takomillashtirish.

II. Nomoddiy madaniy merosni ilmiy jihatdan oʻrganish va tadqiqot ishlarini tashkil etish.

III. Nomoddiy madaniy merosni roʻyxatga olish va ular toʻgʻrisidagi maʼlumotlarni hujjatlashtirish.

IV. Soha mutaxassislarini tayyorlash va malaka oshirish ishlarini tashkil etish.

V. Nomoddiy madaniy meros obektlarini saqlashning amaliy chora-tadbirlari.

VI. Nomoddiy madaniy merosni saqlash va uning muhofazasini tashkil etish boʻyicha olib boriladigan targʻibot-tashviqot ishlari.

VII. Nomoddiy madaniy merosni muhofaza qilish borasida hamkorlik tarmogʻini rivojlantirish.

VIII. Nomoddiy madaniy meros targʻibotida madaniy turizm dasturlaridan keng foydalanish.

IX. Nomoddiy madaniy meros namunalarini saqlashni moliyalashtirish tizimini yanada takomillashtirish.

57 banddan iborat Davlat dasturida 10 yil davomida nomoddiy madaniy merosimizni muhofaza qilish, asrash, targʻib qilish va ulardan foydalanishning eng asosiy yoʻnalishlari koʻrsatib berilgan. Ushbu Davlat dasturini qabul qilinishi bilan nomoddiy madaniy meros muhofazasi sohasidagi huquqiy tizim yanada mustahkamlandi.

Bugungi kunda nomoddiy madaniy merosni asrash, targʻib qilishda yoshlarning oʻrni beqiyos sanaladi. Har bir oʻsib kelayotgan yosh milliy urf-odatlarimizga hurmat bilan qarashi, uni targʻib etishi, boqiylikini taʼminlashda xizmat qilmogʻi shart. Davlatimiz tomonidan nomoddiy madaniy merosni yoshlar ongiga singdirish maqsadida taʼlim dasturlarida, madaniy-ommaviy tadbirlarda alohida oʻrganilishi hamda namoyish etilishi lozim boʻlgan bogʻin sifatida belgilanganligi tahsinga sazovordir.

Adabiyotlar:

1. Oʻzbekiston Prezidentining “Oʻzbekiston Respublikasi milliy madaniyatini yanada rivojlantirish Konsepsiyasini tasdiqlash toʻgʻrisidagi” Qarori, 18-noyabr 2018-yil.

2. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “Oliy maʼlumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida” 2017-yil 27-iyuldagi PQ-3151-son qarori.

3. Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2011-yil 23-fevraldagi 47-sonli qarori

4. Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2010-yil 7-oktabrdagi “2010 – 2020-yillarda nomoddiy madaniy meros obektlarini muhofaza qilish, asrash, targʻib qilish va ulardan foydalanish Davlat dasturini tasdiqlash toʻgʻrisida”gi 222-son qarori

5. Oʻrinov.Sh.K “Nomoddiy madaniy meros” oʻquv qoʻllanmasi Buxoro-2021

6. B.Sayfullayev, Yo’ldasheva.S va boshqa “Nomoddiy madaniy merosva folklore ijro san’ati an’analari” o’quv qo’llanma T. Navro’z 2017
7. Mirziyoev Sh. Adabiyot va san’at, madaniyatni rivojlantirish – xalqimiz ma’naviy olamini yuksaltirishning mustahkam poydevoridir. O’zbekiston ijodkor ziyolilari vakillari bilan uchrashuvdagi ma’ruzasi // “Xalq so’zi”. 2017-yil 4-avgust.
8. To’ychiyeva.S.Shaxs ijtimoiy faolligi va ma’naviy madaniyat.Toshkent. Milliy ensiklopediya ilmiy nashriyoti.2016.
9. Urinov, Sh K. "The main criteria of cultural centers in the formation of creative ability." *Multidisciplinary Journal of Science and Technology* 3.5 (2023): 52-59.
10. KO’rinov, Sh, and G. Bozorboyeva. "Madaniyat sohasida pablik rileyshnz (jamoatchilik bilan aloqalar) va reklama." *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN* 1.4 (2023): 217-224.
11. O’rinov, SH K., and E. Sultonmurodova. "Menejerning madaniyat sohasidagi kasbiy malakasi, uslublari va rejalashtirish." *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN* 1.4 (2023): 225-230.
12. KO’rinov, Sh. "Loyiha menejmentining asosiy tamoyillari." *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN* 1.4 (2023): 136-143.
13. Ne’matullayeva, Sh. "Madaniyat markazlarining professional jamoalar bilan hamkorlikni tashkil etish masalalari." *Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования* 2.3 (2023): 25-29.
14. KO’rinov, Sh, and S. Sadullayeva. "Muzeyshunoslik istiqbollari." *IJODKOR O’QITUVCHI* 3.26 (2023): 97-101.
15. Orinov, Sh K., and S. Rozimurodova. "Maqom San’atiga E’tibor Milliy San’atimizga E’tibor." " *ONLINE-CONFERENCES" PLATFORM*. 2023.
16. O’rinov, Sh K., and G. Halimova. "Havaskorlik badiiy jamoalari tushunchasi va funksional vazifasi." *INTERNATIONAL CONFERENCES*. Vol. 1. No. 2. 2023.
17. KOrinov, Sh, and M. Ismoilova. "Boshqaruv konsepsiyasi va asosiy tushunchalar." *PEDAGOGS jurnali* 26.2 (2023): 62-64.
18. KOrinov, Sh, and M. Hasanova. "Boshqaruv madaniyati tarkibi funksiyalari mezonlari-madaniyat markazlari misolida." *PEDAGOGS jurnali* 26.2 (2023): 65-66.
19. KOrinov, Sh, and N. Jahongirova. "O'zbekistonda teatr faoliyatida marketingning rivojlanishi." *PEDAGOGS jurnali* 26.1 (2023): 161-162.
20. Nomoddiy madaniy merosni muhofaza qilish bo’yicha Xalqaro Konvensiyaning 2-modda 2-bandi
21. O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2011-yil 23-fevraldagi 47-sonli qarori 1-ilovasi.